

БОЧКАРЬОВАТетяна Олександрівна
bochkareva94@mail.ua

УДК [368:351.863](477)

**ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА
СУЧАСНОГО СТРАХОВОГО РИНКУ
УКРАЇНИ****ЖУРАВКА**Олена Сергіївна
zhuravkaes@ukr.net**CURRENT FINANCIAL SECURITY OF
THE INSURANCE MARKET OF
UKRAINE**студентка ДВНЗ "Українська
академія банківської справи
Національного банку України",
м. Сумикандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів ДВНЗ
"Українська академія банківської
справи Національного банку
України", м. Суми

У статті проаналізовані індикатори стану фінансової безпеки страхового ринку України за 2009–2013 рр. На підставі аналізу встановлені внутрішні та зовнішні загрози фінансової безпеки страхового ринку, виявлені та запропоновані методи забезпечення фінансової безпеки страхового ринку України.

В статье проанализированы индикаторы состояния финансовой безопасности страхового рынка Украины за 2009-2013 гг. На основании анализа установлены внутренние и внешние угрозы финансовой безопасности страхового рынка, выявлены и предложены методы обеспечения финансовой безопасности страхового рынка Украины.

In this article indicators of a condition of financial safety of the insurance market of Ukraine for 2009-2013 are analysed. On the basis of the analysis internal and external threats of financial safety of the insurance market are established, methods of ensuring financial safety of the insurance market of Ukraine are revealed and offered.

Ключові слова: страховий ринок, фінансова безпека, фінансова безпека страхового ринку, індикатори, індикатори стану фінансової безпеки страхового ринку

Ключевые слова: страховой рынок, финансовая безопасность, финансовая безопасность страхового рынка, индикаторы, индикаторы состояния финансовой безопасности страхового рынка

Keywords: insurance market, financial security, financial security of the insurance market indicators, indicators of the financial security of the insurance market

ВСТУП

Невід'ємною складовою фінансової безпеки держави є фінансова безпека її страхового ринку. Страховий ринок та фінансова безпека його учасників є важливою складовою ринкової економіки і виступає, з одного боку, засобом захисту бізнесу і добробуту людей, а з іншого – комерційною діяльністю, що приносить прибуток та значні інвестиції в економіку. Фінансова безпека страхового ринку, що суттєво впливає на соціально-економічну стабільність суспільства, входить до кола проблем, безпосередньо пов'язаних із питаннями фінансової безпеки країни. Важливість проблеми забезпечення фінансової безпеки страхового ринку зумовлена цілою низкою чинників: без ефективного функціонування цього ринку неможливим є створення дієвої системи захисту громадян, підприємств, господарюючих суб'єктів, держави та підтримання соціальної стабільності суспільства, страховий ринок також розглядається як вагомий джерело інвестицій в економіку держави. Теоретичні й практичні аспекти фінансової безпеки держави досліджували М.М. Єрмошенко, Г. Пастернак-Таранушенко, О.І. Барановський, О. Г. Кузьменко, Л.В. Нечипорук, О.М. Деркач, Л.І. Губанова, Н.М. Внуковою, О.О. Гаманковою, Р. Глейзером, С.С. Кучерівською, П. О. Нікіфоровим, Ю.В. Панковим, В.О. Суховим, З.С. Верналій та інші. Незва-

жаючи на наявні наукові доробки у сфері визначення та оцінки фінансової безпеки страхового ринку, на сьогодні необхідним є дослідження рівня фінансової безпеки страхового ринку України на сучасному етапі розвитку, виявлення загроз безпеці страхового ринку та пошук методів забезпечення фінансової безпеки страхового ринку України.

МЕТА РОБОТИ полягає у дослідженні рівня фінансової безпеки страхового ринку України, аналізі відповідних індикаторів за 2009–2013 рр., встановленні можливих загроз безпеці страхового ринку та методів забезпечення фінансової безпеки страхового ринку України.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною та інформаційною основою роботи є наукові праці, матеріали періодичних видань, ресурси Internet, Методика розрахунку рівня економічної безпеки України 2007-го року та Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України 2013-го року.

При проведенні дослідження використано методи статистичного зведення та статистичного аналізу, метод порівняння, синтез, метод абстрагування.

РЕЗУЛЬТАТИ

Фінансова безпека страхового ринку виступає важливою складовою економічної безпеки держави. Ця складова націлена на фінансову стійкість усіх

суб'єктів страхового ринку до внутрішніх і зовнішніх загроз. На сьогоднішній день головна функція страхового ринку полягає в акумуляції і розподілі страхового фонду з метою забезпечення страхового захисту суспільства, проте ця функція не реалізується в повному обсязі. За таких умов зниження рівня значимості розвитку страхового ринку приносить суттєві витрати фінансових ресурсів та скорочення можливостей фінансової безпеки держави загалом. Саме активна страхова діяльність має виступати

підґрунтям позитивних зрушень в економіці держави, як це відбувається в усіх розвинутих країнах.

Лідуючі позиції у небанківському фінансовому секторі посідає саме страховий ринок, обсяг активів якого становить у 2013 році 66,4 млрд. грн., що складає 66,25% [1]. Для обґрунтування значимості діяльності страхового ринку як одного з найголовніших учасників ринку фінансових послуг, наводимо частку активів страхових компаній у активах небанківського сектору (таблиця 1).

Таблиця 1

Активи страхових компаній та інших учасників ринку фінансових послуг за 2009 – 2013 рр., млн. грн. [1]

Рік	2009	2010	2011	2012	2013
Ломбарди	618,9	888,2	1 203,8	1 558,4	1518,6
Кредитні спілки	4 218,0	3 432,2	2 386,5	2 656,9	2 598,8
Інші кредитні установи	3 092,1	2 498,9	3 903,6	4 439,0	8 137,8
Юридичні особи публічного права	4 513,2	6 430,4	5 509,1 4	4 552,9	4 445,9
Страхові компанії	41 970,1	45 234,6	48 122,7	56 224,7	66 387,5
Активи небанківського фінансового сектору	62 848,7	69 855,5	79 900,0	100 800,0	100 200,0
Частка активів страхових компаній у активах небанківського сектору, %	66,83	64,71	60,23	55,78	66,25

Аналізуючи дані таблиці, можна констатувати, що частка активів страхових компаній у загальній сумі активів небанківського фінансового сектора становила майже 70 % у 2009 році. Впродовж 2009 – 2011 років цей показник спадав, а у 2013 році в порівнянні з 2012 роком зріс на 10,47 %. Порівнюючи величину активів страхових компаній з величиною активів інших учасників фінансового ринку, слід зазначити, що сумарна кількість активів страхових компаній є найбільшою. Таким чином, страховий ринок відіграє найбільшу роль у небанківському фінансовому секторі України.

Рівень розвитку страхового ринку значно впливає на рівень фінансової безпеки держави в цілому. На страховому ринку здійснюється перерозподіл ризиків економічних суб'єктів, що забезпечує безперервний процес відтворення, а також захист майнових інтересів фізичних та юридичних осіб. Страхові виплати, що здійснюються у разі настання страхового випадку забезпечують відшкодування збитків і сприяють оперативному відновленню господарської діяльності. Таким чином, страхування забезпечує стійкість національної економіки до зовнішніх негативних та дестабілізуючих чинників.

Саме тому, роль страхового ринку в забезпеченні фінансової безпеки є надзвичайно важливою для держави і існує необхідність більш ґрунтовного розгляду сутності фінансової безпеки страхового ринку та аналізу її стану.

В контексті даної проблематики, варто зазначити, що в Україні було прийнято дві методики розрахунку рівня економічної безпеки: 2007-го та 2013-го років. Методика розрахунку рівня економічної безпеки України 2007-го року розглядає безпеку страхового ринку як окрему складову фінансової безпеки, і тлумачить поняття фінансової безпеки страхового ринку як рівень забезпеченості страхових компаній фінансовими ресурсами, який дав би їм змогу в разі потреби відшкодувати обумовлені в договорах страхування збитки їх клієнтів і забезпечити їх ефективне функціонування [2]. Методика 2013-го року розглядає безпеку страхового ринку як складову безпеки небанківського фінансового сектору [3] (табл. 2).

Місце фінансової безпеки страхового ринку у економічній безпеці згідно з Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України 2013-го року зображено на рисунку 1.

Визначення понять фінансової безпеки страхового ринку та безпеки небанківського фінансового сектору [2]

Методика (підхід)	Визначення поняття
Методика 2007-го року	Фінансова безпека страхового ринку - це такий рівень забезпеченості страхових компаній фінансовими ресурсами, який дав би їм змогу в разі потреби відшкодувати обумовлені в договорах страхування збитки їх клієнтів і забезпечити ефективне функціонування
Методика 2013-го року	Безпека небанківського фінансового сектору - це рівень розвитку фондового та страхового ринків, що дає змогу повною мірою задовольняти потреби суспільства в зазначених фінансових інструментах та послугах
О. І. Барановський	Фінансова безпека страхового ринку – це складова фінансової безпеки, котра відображає рівень розвитку страхового ринку, що дозволяє задовольнити потреби населення у страхових послугах
А.М. Єрмошенко	Фінансова безпека страховика – це такий стан його фінансів, що характеризується збалансованістю системи фінансових показників та інструментів, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх загроз, дозволяє їй своєчасно та у повному обсязі виконувати взяті на себе зобов'язання, а також забезпечує ефективний розвиток страхової компанії.
О. М. Деркач	Фінансова безпека страхового ринку – це комплекс взаємопов'язаних факторів, які визначають стан його функціонування, результативність діяльності страхових компаній і перспективи розвитку ринку в цілому
Ю. Панков	Фінансова безпека страхового ринку – такий стан фінансів страхової компанії, за якого показники, що його характеризують, не перевищують припустимих меж, забезпечуючи не тільки нормативне, але й ефективне і доцільне функціонування страховика
Власне визначення	Фінансова безпека страхового ринку – це важлива складова фінансової безпеки, котра відображає рівень розвитку страхового ринку, який забезпечує ефективне функціонування його суб'єктів та створює відповідні умови для задоволення потреб населення у страхових послугах

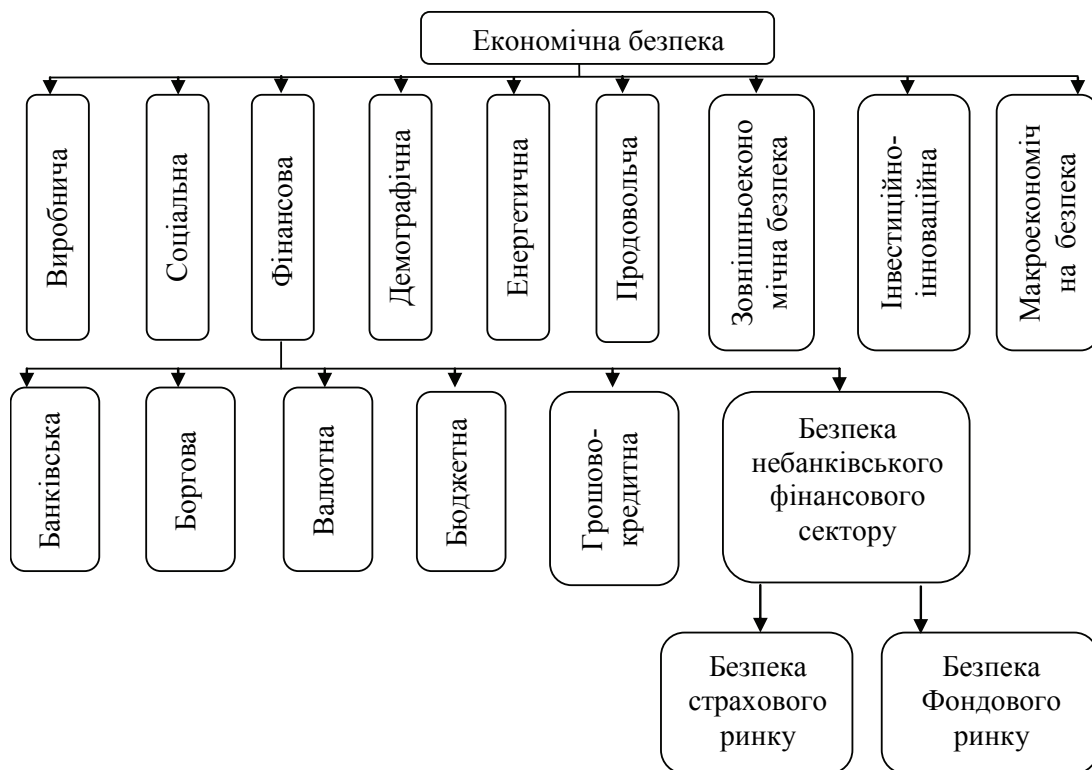

Рисунок 1. Місце безпеки страхового ринку у економічній та фінансовій безпеці

Зазначені вище дві методики містять індикатори та порогові значення індикаторів стану безпеки страхового ринку (табл. 3).

З метою аналізу рівня фінансової безпеки страхового ринку нами були розглянуті показники

обох методик 2007 та 2013 років для отримання більш повної та об'єктивної інформації про рівень безпеки страхового ринку України (табл. 4).

Таблиця 3

Сутність та порогові значення індикаторів фінансової безпеки страхового ринку України

Показники	Оптимальне значення	Сутність
Показник проникнення страхування, %	8-12*	Це співвідношення обсягу страхових премій та ВВП. Це найбільш важливий показник, що дає оцінку впливу страхування на соціально-економічний розвиток країни
Показник «щільності страхування», дол. США	Не менше 140	Це сума страхових премій у розрахунку на душу населення. Цей показник свідчить про рівень споживання страхових послуг у країні
Частка довгострокового страхування в загальному обсязі зібраних страхових премій, %	Не менше 30	Показник дає можливість зробити висновки про рівень соціальної захищеності населення
Рівень страхових виплат, %	Не менше 30	Це співвідношення страхових виплат до суми отриманих премій. Рівень страхових виплат є показником, що впливає на довіру споживачів до страхових продуктів, які пропонуються на ринку
Частка премій, що належать перестраховикам-нерезидентам, %	Не більше 25	Показник відображає питому вагу страхових премій по ризиках, що передані в перестраховання нерезидентам
Частка сукупного обсягу статутних капіталів страхових компаній, що належать нерезидентам у загальному їх обсязі, %	Не більше 30	Показник дає можливість зробити висновки про частку страховиків-нерезидентів на вітчизняному страховому ринку
Частка надходжень страхових премій трьох найбільших страхових компаній у загальному обсязі надходжень страхових премій (крім страхування життя), %	10	Показник дає можливість оцінити рівень монополізації страхового ринку

* у методичних рекомендаціях 2013 року – порогове значення становить 1-8 %.

Таблиця 4

Динаміка індикаторів фінансової безпеки страхового ринку України протягом 2009 –2013 рр.

№з/п	Показники	2009	2010	2011	2012	2013	Оптимальне значення
1	Показник проникнення страхування, %	0,02	1,23	1,38	1,52	1,97	8-12
2	Показник «щільності страхування», дол. США	57,74	32,95	44,61	58,97	78,72	Не менше 140
3	Частка довгострокового страхування в загальному обсязі зібраних страхових премій, %	4,00	6,80	7,49	8,40	8,60	Не менше 30
4	Рівень страхових виплат, %	33,00	26,00	21,00	23,90	16,20	Не менше 30
5	Частка премій, що належать перестраховикам-нерезидентам, %	5,40	7,44	6,58	6,00	5,70	Не більше 25

Продовження таблиці 4

6	Частка сукупного обсягу статутних капіталів страхових компаній, що належать нерезидентам у загальному їх обсязі, %	–	29,90	32,00	39,90	–	Не більше 30
7	Частка надходжень страхових премій трьох найбільших страхових компаній у загальному обсязі надходжень страхових премій (крім страхування життя), %	11,20	13,60	13,70	9,90	13,50	10

В Україні показник проникнення страхування (співвідношення страхових премій до ВВП) залишається на низькому рівні. Слід зазначити, що впродовж аналізованого періоду цей індикатор мав дещо позитивну тенденцію. Показник проникнення страхування у 2013 році в порівнянні з 2009 роком збільшився на 1,95 %. Але не зважаючи на таку динаміку, за цим індикатором можна визначити рівень фінансової безпеки України як незадовільний, тому що у країнах із ринковою економікою частка страхування складає до 10 % від валового внутрішнього продукту, тоді як в Україні цей показник менше 2 % при пороговому значенні – не

менше 8 – 12 %. За такої ситуації страхування не має змоги впливати на розвиток економіки і не відіграє суттєвої ролі в соціально-економічних відносинах держави. Для більш повного аналізу ми вирішили порівняти показники України з відповідними показниками розвинутих страхових ринків (табл. 5). Аналізуючи таблицю 5, можемо зробити висновки, що порівняно з європейськими країнами рівень проникнення страхування в Україні є дуже низьким, наприклад, у Італії у 2013 році його значення становить 7,6 %, у Франції – 9,1 %, а у Швейцарії майже сягає 10 %.

Таблиця 5

Рівень проникнення страхування в Україні та інших європейських країнах за 2009 – 2013рр., (%)

Країна	Рік				
	2009	2010	2011	2012	2013
Австрія	5,9	5,9	5,5	5,3	5,3
Німеччина	7,2	7,2	6,8	6,8	6,8
Естонія	2,2	2,0	1,7	1,7	1,7
Бельгія	8,3	8,3	7,9	8,6	7,3
Італія	7,8	8,1	7,0	6,7	7,6
Польща	3,8	3,8	3,7	3,9	3,5
Греція	2,3	2,4	2,3	2,2	2,1
Швейцарія	9,7	9,6	9,5	9,6	9,8
Франція	10,6	10,7	9,5	8,9	9,1
Україна	0,02	1,23	1,38	1,52	1,97

Наступний індикатор, який ми розглянули – показник «щільності страхування». Аналізуючи дані по цьому індикатору, можемо зазначити, що він не мав стійкої тенденції упродовж 2009 – 2013 років (табл. 5). У 2010 році порівняно з 2009 роком цей показник зменшився на 24,79 дол. США. Протягом 2011 – 2013 років значення щільності страхування постійно зростало. У 2013 році цей показник збільшився на 45,77 дол. США порівняно з 2010 роком та становив 78,72 дол. США. Загалом можна констатувати низький рівень поширення страхових послуг, адже показник щільності страхування у 2009 – 2013 роках не відповідав пороговому значенню.

Вітчизняний страховий ринок займає всього 0,07 % світового страхового ринку, що є мізерним при врахуванні кількості населення України. У середньому на душу населення в Україні припадає

лише 52 євро страхових премій, що значно менше, ніж в інших європейських країнах (наприклад, у Німеччині – 2284 євро, у Польщі – 357 євро, у Швейцарії – 5 964 євро станом на 2013 рік) (таблиця 6).

Важливим індикатором також є частка страхування життя в загальному обсязі страхових премій. Страхування життя в розвинених країнах є одним з найважливіших інструментів соціального захисту населення і могутнім джерелом інвестування національних економік. Формування ринку страхування життя має інституціональне значення в розвитку економіки. Виконуючи функцію накопичення грошових коштів страхування життя акумулює внутрішні інвестиційні ресурси суспільства і сприяє поліпшенню економічного стану країни.

Таблиця 6

Динаміка показника щільності страхування за 2009 – 2013 рр. в Україні та інших країнах Європи, (€)

Країна	2009	2010	2011	2012	2013
Австрія	1 965	1 999	1 958	1 938	1 966
Німеччина	2 090	2 186	2 178	2 219	2 284
Естонія	230	222	213	224	240
Бельгія	2 645	2 732	2 668	2 921	2 490
Італія	1 997	2 124	1 857	1 770	1 990
Польща	324	342	354	387	357
Греція	480	468	439	388	342
Швейцарія	5 671	5 762	5 781	5 839	5 964
Франція	3 102	3 205	2 917	2 778	2 870
Україна	44,06	45,01	45,70	45,02	58,16

Аналізуючи отримані дані за показником частки довгострокового страхування в загальному обсязі зібраних страхових премій, можна зазначити, що ця частка є незначною, порівняно з досвідом іноземних країн (табл. 7). Оптимальним значенням цього показника для України 30 %, хоча на вітчизняному страховому ринку у 2009 році вона становила 4,05 %, у 2010 – 6,8 %; у 2011 – 7,49 %; у 2012 – 8,4 %; у 2013 – 8,6 %, проте в європейських країнах, навпаки,

значення частки страхування життя в загальному обсязі зібраних страхових премій також значно вища, ніж в Україні. Наприклад, в Італії значення індикатору становить 71,64%, в Швейцарії 55,50 %, а в Німеччині майже сягає 50 % у 2013 році.

Оцінюючи фінансову безпеку страхового ринку за цим показником, слід зазначити, що її рівень є критичним, і як наслідок рівень соціальної захищеності громадян України є дуже низьким.

Таблиця 7

Частка довгострокового страхування в загальному обсязі зібраних премій за 2009 – 2013 рр. в Україні та інших європейських країнах, %

Країна	Рік				
	2009	2010	2011	2012	2013
Австрія	45,18	45,11	42,48	40,00	39,11
Німеччина	49,73	50,52	48,74	48,10	48,49
Естонія	24,10	26,69	23,32	22,56	23,03
Бельгія	64,60	65,08	64,04	66,25	59,54
Італія	68,86	71,68	67,01	66,31	71,64
Польща	58,99	58,01	56,18	58,63	54,65
Греція	46,52	44,05	44,11	44,70	44,30
Швейцарія	54,87	54,71	54,72	54,58	55,50
Україна	4,05	3,93	5,93	8,41	8,64

Рівень страхових виплат є показником, що впливає на довіру споживачів до страхових продуктів, які пропонуються на ринку і як наслідок, він здійснює значний вплив на імідж вітчизняних страхових компаній та на страховий ринок загалом. За даними наших розрахунків в Україні спостерігається низький рівень страхових виплат. Для України вважається оптимальним рівень виплат 30 %, хоча у розвинутих страхових ринках Європи цей показник у середньому наближається до 75 % [4]. Наприклад, у Австрії значення цього показника складає 78,08 %, у Німеччині – 81,5 %, у Бельгії – 87,95 %, у Польщі – 62,66 % у 2013 році (таблиця 8).

Незважаючи на досить занижене порогове значення показника, більшість вітчизняних страхових компаній не можуть його досягти. Впродовж 2009 –

2011 рр. цей показник постійно знижувався, у 2011 році його значення зменшилося на 12 % порівняно з 2009 роком та становило 21 %. У 2012 році цей індикатор підвищився на 2,9 % порівняно з 2011 роком, але у 2013 його значення знизилося на 7,7 % та становило 16, 2 % (таблиця 8).

На розвинутих страхових ринках світу рівень страхових виплат коливається в межах 60–90% [5]. Така ситуація на страховому ринку свідчить про високий рівень “схемного страхування” або “псевдострахування” у нашій країні, що впливає на фінансову безпеку страхового ринку. Чим вище частка схемного страхування, тим нижчим є рівень фінансової безпеки.

Рівень страхових виплат країн Європи у 2009 – 2013рр., %

Країна	2009	2010	2011	2012	2013
Австрія	74,24	70,54	77,13	78,53	78,08
Німеччина	78,30	76,67	85,08	78,90	81,85
Естонія	66,78	60,47	62,54	82,83	76,66
Бельгія	68,48	63,37	75,33	74,70	87,95
Італія	72,86	73,95	92,28	95,34	76,46
Польща	78,29	68,07	69,82	64,02	62,66
Греція	53,65	55,22	62,15	71,09	69,88
Швейцарія	82,11	74,57	76,91	73,57	74,93
Україна	32,96	26,45	21,43	23,95	16,23

Наступний показник, який ми розглянули – це частка премій, що належать перестраховикам-нерезидентам. Протягом 2009 – 2013 рр. значення цього показника коливалося у межах від 5,4 % до 7,4 %. У 2012 році частка премій, що належать перестраховикам-нерезидентам становила 6,0 %, що майже в 4,2 рази менше граничного значення (табл. 4). Слід зазначити, що у 2012 році частка зменшилася за рахунок різкого зменшення страхових премій перестраховикам-нерезидентам на 902,9 млн. грн., а не за рахунок загальної суми страхових платежів, що є позитивним фактором. Отже, згідно цього показника стан фінансової безпеки страхового ринку знаходиться на достатньо високому рівні.

Аналізуючи показник частки сукупного обсягу статутних капіталів страхових компаній, що належать нерезидентам у загальному їх обсязі, слід зазначити, що простежується тенденція до зростання цього індикатора. Зокрема у 2010 році така частка була на рівні 29,9 %, а у 2013 досягла 39,9 % (табл. 4). Стрімке підвищення зазначеного показника можна пояснити процесами глобалізації та інтеграції що відбуваються на страховому ринку. У 2010 році на страховому ринку України з 456 страхової компанії діяло 115 страховиків з іноземним капіталом. При цьому кількість страхових компаній зі 100 %

іноземним капіталом становить 17 страхових компаній [1]. Основна група страховиків із іноземним капіталом (близько 50) представлена фінансово-страховими групами Австрії, Великобританії, Казахстану, Німеччини, Польщі, Росії, Словенії, США, Франції, Швеції тощо [1]. З кожним роком спостерігається збільшення впливу присутності іноземного капіталу на страховому ринку України. Це цілком закономірна тенденція, тому що на сучасному етапі страховий ринок розвивається в умовах глобалізації та інтеграції, але необхідним моментом при цьому є збереження конкурентоспроможності вітчизняного страховика, яка на даний момент є низькою.

Концентрація страхового ринку за 2013 рік відображена у таблиці 9. Аналізуючи показник частки надходжень страхових премій трьох найбільших страхових компаній у загальному обсязі надходжень страхових премій, можна констатувати, що страховий ринок відзначається високим рівнем монополізації. Основну частку валових страхових премій за 2013 рік – 99,2 % – акумулюють лише 200 страхових компаній, та 92,1 % – 100 страхових компаній, при тому факті, що на ринку діяло 352 СК “non-Life” у 2013 році [1].

Таблиця 9

Концентрація страхового ринку “non-Life” за 2013 рік

Перші (Топ)	Страховання “non-Life”		
	Надходження премій (млн. грн.)	Частка на ринку, %	Кількість СК, які більше 50% страхових премій отримали від перестраховувальників
Топ 3	3 539,8	13,5	1
Топ 10	8 030,9	30,7	2
Топ 20	13 167,1	50,3	5
Топ 50	20 292,2	77,5	7
Топ 100	24 128,5	92,1	12
Топ 200	25 984,9	99,2	17
Всього по ринку	26 185,2	100	24

Здійснюючи пошук можливих загроз безпеці страхового ринку, ми виявили наступні дестабілізуючі фактори впливу на фінансову безпеку страхового ринку:

– Організаційно-правові: відсутність чіткої державної політики в сфері страхування; неповна і

часом неузгоджена нормативно-правова база; недостатній рівень державного регулювання і контролю за страховим ринком; відсутність належного рівня конкуренції на страховому ринку і дієвих стимулів подальшого розширення мережі страхової справи; недостатній рівень забезпечення

ефективного страхового захисту фізичних і юридичних осіб; несвоєчасне і не в повному обсязі виконання зобов'язань перед страхувальниками; порушення страхового законодавства.

– Економічні: низький платоспроможний попит юридичних і фізичних осіб на страхові послуги; високий рівень інфляції; незначні обсяги мінімального розміру статутного капіталу, фінансових активів СК і сукупних страхових резервів; необхідність перестраховування найбільш великих ризиків за кордоном; недосконалість діючого порядку оподаткування СК.

– Функціональні: порівняно вузький асортимент страхових послуг, що надаються клієнтам; розбалансованість страхових портфелів; відсутність належних традицій, тривалого позитивного досвіду роботи з клієнтами; низькі рівні менеджменту і маркетингу на ринку страхових послуг; недосконала інфраструктуру ринку.

– Кадрові: недостатній професійний рівень спеціалістів, що працюють у СК; нестача кваліфікованих менеджерів, андеррайтерів, брокерів, актуаріїв, диспашерів, аварійних комісарів, експертів, фінансистів, бухгалтерів, юристів, суддів і програмістів, що знаються на нюансах страхової діяльності.

– Інформаційно-аналітичні: непрозорість страхового ринку; недосконала статистична база в сфері страхування; неналежне інформаційне і консалтингове забезпечення страхової діяльності; відсутність спеціальних баз про недобросовісних страхувальників; відсутність досконалих рейтингів СК.

Також ми виявили загрози, які на сучасному етапі розвитку постають перед страховим ринком України: втрата платоспроможного попиту з боку страхувальників; політична та економічна нестабільність; високий рівень інфляції; низька капіталізація страхового ринку та нерозвиненість його інституціональної структури; втрата інтересу з боку інвесторів; зростання цін на послуги; конкуренція з боку іноземних страхових компаній; збільшення частки «псевдострахування»; відсутність чітких правових і фінансових механізмів щодо консолідованої співпраці страховиків із банківськими та небанківськими фінансовими установами; нерозвинена система страхових посередників.

Серед заходів забезпечення фінансової безпеки страхового ринку, необхідно визначити наступні: підвищення капіталізації і місткості вітчизняної страхової сфери за рахунок коштів іноземних інвесторів; залучення інвестицій у розвиток страхової інфраструктури; використання передових страхових технологій; підвищення якості страхових послуг; зниження витрат на надання страхових послуг; підвищення рівня якості життя населення та страхової культури; встановлення підвищених вимог щодо діяльності страхових компаній з іноземним капіталом; забезпечення політичної стабільності в країні та створення нормативно-правової бази, яка б відповідає міжнародним стандартам; нагляд і контроль за злиттями і поглинаннями на страховому ринку; сприяння розвитку страхового ринку та

удосконалення порядку ліцензування діяльності страховиків, дотримання вимог до джерел формування статутного капіталу та фінансового становища засновників; створення фонду гарантування страхових виплат за договорами страхування; розробка державної цільової програми науково-дослідних робіт у сфері страхування та підготовки фахівців для страхового ринку; удосконалення системи оподаткування страховиків та операцій перестраховування у перестраховиків-нерезидентів.

ВИСНОВКИ

Страховий ринок в Україні на сьогоднішній день має низьку фінансову безпеку. Свідченням цього є низька частка страхових премій щодо ВВП, низький рівень поширення страхових послуг, незначна частка страхування життя в загальному обсязі зібраних страхових премій, низький рівень страхових виплат, зменшення обсягів внутрішнього перестраховування у загальному підсумку. До негативних факторів впливу на страховий ринок належать також економічний спад; бойові дії на сході України; відтік російського капіталу. Страхування в Україні зможе активно розвиватися при умові наявності нормативно-правової бази, розробленої на основі міжнародних стандартів, приведення чинного законодавства у відповідність до вимог ЄС, забезпечення умов для розвитку конкуренції а також при вдосконаленні державного страхового нагляду. Таким чином, саме за допомогою забезпечення фінансової безпеки страхового ринку владними органами законним шляхом будуть реалізовані фінансові інтереси України і її громадян на міжнародному та національному рівнях.

Список використаних джерел

1. Огляд страхового ринку [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://nfp.gov.ua/content/strahoviy-rinok.html>
2. Методика розрахунку рівня економічної безпеки України, затвердженої наказом Міністерства економіки України від 2 березня 2007 року № 60 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ua-info.biz/legal/basejw/ua-qmtipe/str2.htm>
3. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України: Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 N 1277 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://cct.com.ua/2013/29.10.2013_1277.htm
4. Розмір страхових платежів в Європі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///D:/Downloads/znpnudps_2012_1_30.pdf
5. Частка страхових виплат в Європі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/SK/SK_IV_kv_%202012.pdf
6. Кузьменко О.Г. Фінансова безпека страхового ринку України / О.Г. Кузьменко // Економіка, управління, фінанси: теорія і практика. – 2014. – С. 118-120.
7. Носенко М.С. Безпека страхового ринку в контексті захисту майнових інтересів учасників

іпотечних відносин / М.С. Носенко // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2012. – № 1. – С. 299-308.

8. Адамович В. Залучення іноземного капіталу до сектору страхових послуг України та Польщі: переваги й ризику / В. Адамович [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://soskin.info/ea/2004/6/20040613.html>.

9. Журавка Ф.О. Визначення стратегічних орієнтирів розвитку страхового ринку на основі SWOT - аналізу / Ф.О. Журавка, О.С. Журавка // Всеукраїнський науково-виробничий журнал

«Інноваційна економіка». Тернопільський інститут агропромислового виробництва - 2012 (31). – №5, С.245-249.

10. Журавка О.С. Поняття та значимість забезпечення фінансової безпеки страхового ринку / О.С. Журавка // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: збірник тез доповідей XVII Всеукраїнської науково-практичної конференції (30-31 жовтня 2014 р.) / Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України». – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2014. – С.80-82.